

JAVNSTØÐUNEVDIN

Demografi og køn – erfaringer fra Færøerne

ALTA 21. oktober 2009

Kristianna Winther Poulsen, formand for Ligestillingsnævnet

www.javnrat.fo (på færøsk)

JAVNSTØÐUNEVDIN

Præsentationens indhold:

- Hvad slags samfund?
- Årsager til at blive væk eller flytte tilbage
- Ligestilling i politik
- Tiltag
- Spørgsmål og udfordringer

JAVNSTØÐUNEVDIN

JAVNSTØÐUNEVDIN

Lønforskelle:

Udbetaling af lønninger (tal fra 2007)

- Over 1 mio kr.: 1% kvinder
- Mellem 800.000 og 1 mio kr: 3% kvinder
- Over 400.000 kr.: 16% kvinder
- Over 300.000 kr.: mindre end 25% kvinder

JAVNSTØDUNEVDIN

- Amerikansk antropolog og forsker om Færøerne: fascinerende og unikt, at traditionen i stor grad er en naturlig del af nutiden og dagligdagen
- Grindedrab: accepteret at man deltager – også i arbejdstiden
- At fara á fjall – når fårene skal slagtes – accepteret at man deltager – også i arbejdstiden
- Harejagt
- Fuglefangst
- Kystfiskeri – f.eks. om lørdagen med gode venner

JAVNSTØDUNEVDIN

- Gruppeaktiviteter, der kræver meget af hver enkelt deltager – fællesskab
- Aktiviteter på grænsen mellem fritid og arbejde
- Meningsfuld kombination: at tilvejebringe føde og at færdes i naturen
- Traditionelle mandfolkeaktiviteter
- Kvinder *kan* deltage – men på trods

JAVNSTØDUNEVDIN

- I det offentlige rum: kvinder usynlige til for få år siden
- I dag forandringer at se, især i forbindelse med offentlige stillinger
- I det private erhvervsliv spiller kvinder en yderst begrænset rolle mht ledelse
- I politik stadig mindretal
- Frastødende billede at rejse hjem til?

JAVNSTØDUNEVDIN

Velfærd-systemet

- Ligheder med det *familistiske* velfærds-system
- Findes i konservative samfund i Sydeuropa
- Hviler på princippet om familiens forpligtelser i kraft af blodsband
- Hjælpen som enkeltperson eller familie giver både pligt og investering

JAVNSTØDUNEVDIN

- Man kan forvente lignende tjenester, når behovet opstår
- Velfærdstjenester, i.e. plejehjem mangler
- Opgaverne varetages så af familien (kvinderne)
- Henvendelse til Ligestillingsnævnet: visitationsudvalget i forbindelse med plejehjemsplads tager i betragtning, hvorvidt den ældre person har døtre
- Hvis den ældre person 'kun' har sønner – større sandsynlighed for at få plads på plejehjem

JAVNSTØDUNEVDIN

Fordele:

- Trygheden ved det lille samfund er unik
- Børn leger frit omkring
- Netværk: familie og venner
- Små afstande – begrænset tid til transport – mere tid til andre ting

JAVNSTØÐUNEVDIN

Bagsiden af medaljen:

- Forherligelse: Paradis på jord
- Problemer med f.eks. mobning og incest indtil for nylig ignoreret
- Nære forhold – begrænsning for udfoldelse?
- Manglende anonymitet - Vi holder hinanden på plads
- Provins – Torshavn bliver aldrig en storby

JAVNSTØÐUNEVDIN

I Lagtinget	Mænd	Kvinder	Mænd %	Kvinder %
Lagtingsvalg 2004	29	3	91	9
Lagtingsvalg 2008	27	6	81	19
Efter regeringsd.	28	5	85	15
I Landsstyret				
2004-2008	7	0	100	0
Sept 2008	6	3	67	33

JAVNSTØÐUNEVDIN

Kommunalvalg	Mænd	Kvinder	Mænd %	Kvinder %
2004	172	49	78	22
2008	146	64	69	31

- 6 ud af 30 borgmestre er kvinder, dvs. 20 %

JAVNSTØÐUNEVDIN

Ligestilling og politik

- Island og Færøerne – fiskerisamfund
- Mænd på havet og kvinder fuldt ansvar af hjemmet
- Island: ligestilling i politik, verdens første land med kvindelig præsident
- Færøerne: fravær af kvinder i politik, endnu i 2009 – mangel på rollemodeller
- Årsager til forskellen?

JAVNSTØDUNEVDIN

Øget ligestilling i politik – aktiviteter

- Demokratia – en gruppe med det formål at øge ligestillingen, hvor politiske beslutninger tages
- Nedsat ifølge rekommendation fra Vestnordisk råd fra 1999
- Aktiv fra august 2006
- Forskellige aktiviteter over hele landet: forelæsninger, seminarer, kurser, interviews etc.
- August 2009: Demokratia nedlægges i 2011, da arbejdets mål er nået, ifølge finansminister og de to andre koalitionsledere

JAVNSTØDUNEVDIN

- Regeringsgrundlag januar-februar 2008 første gang, at ordet ligestilling blev nævnt i teksten (kvinder med i forhandlingerne)
- Ligestilling også nævnt i regeringsgrundlaget ved regeringsskiftet i september 2008
- Sidenhen ikke et ord om ligestilling fra politiske myndigheder
- Dog en interesse at spore i samfundet for anliggender, der vedrører ligestilling

JAVNSTØDUNEVDIN

Udfordringer

- Politisk ledelse: INGEN interesse for eller viden om ligestilling
- I Erhvervsministeriet, hvorunder ligestilling sorterer, er der ingen prioritering af ligestilling
- Manglende politisk vilje, forståelse for og erfaringer med ligestillingsarbejde fra offentlig side
- Traditionelt samfund – 'ligestillingsarbejde overflødigt og unødvendigt pjat'
- 'Vi har ligestilling på Færøerne'

JAVNSTØDUNEVDIN

Udfordringer mht. demografi og køn

- kvindeunderskuddet glemt af politikere efter januar 2008 (valg til lagtinget)
- på politisk niveau ikke tradition for at arbejde systematisk med denne type spørgsmål
- politik præget af konkrete anliggender, så som infrastruktur
- manglende viden om årsager til, at kvinderne fravælger Færøerne
- beboere på små afsides øer megen fokus på bekostning af spørgsmål om vækst i folketal på Færøerne?

JAVNSTØÐUNEVDIN

Tak for opmærksomheden!